

Juhász Imre: Reformok a polgári perrendtartás korszerűsítése érdekében 2010-2018 között

1. Jelen tanulmány célja és korlátai

A jelen összefoglaló célja, hogy a lényeges változásokat kiemelő, de tartalmi szempontból szubjektív áttekintést adjon a polgári perrendtartásoknak az elmúlt 8 évben végrehajtott változásairól. Szubjektív, mert e tanulmány terjedelmi korlátai nem teszik lehetővé a teljes áttekintést, és a kiválasztás terén óhatatlanul érvényesül a szerzői szubjektum.

Az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Régi Pp.) 2010. évi hatályos szövegétől a 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2018. január 1. napján történt hatálybalépésekor hatályos szövegéig számos törvénymódosításon át vezetett az út az új kódex megalkotásáig. Erre tekintettel érintjük a Pp. elfogadása és hatályba lépése közötti időszakban történt, fontosnak ítélt módosításait is. Jelen írás – az említett terjedelmi korlátokra is tekintettel – a Régi Pp.-ben szabályozott nemperes eljárásokra és a különleges perek közül a nemperes eljárásokkal összefüggésben lévő perekre nem terjed ki[1]. A Régi Pp. és a Pp. szabályai sem függetleníthetők az Európai Unió jogától, de az uniós szabályokat, és azoknak a vizsgált időintervallumban való változásait a jelen tanulmány nem vizsgálja. Bár a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény^[2] (a továbbiakban: Kp.) elfogadására a tanulmányozott időszakban került sor, azt sem általánosságban, sem részleteiben nem elemezzük, ugyanakkor kiemelten utalnunk kell arra, hogy a Kp. megalkotása rendkívül radikális változásokat eredményezett és szabályai erős szakmai kritika tárgyát képezik – az Alkotmánybíróság (továbbiakban: AB) vonatkozó határozata[3] alapján már némileg módosított szöveggel történt – hatálybalépését követően is.

2010. A Pp.-hez szorosan kapcsolódó joganyag koncepcionális módosításai a 2010. évtől kezdődően

A Régi Pp. és a Pp. hatékonyságát, sőt működőképességét egyaránt számos más jogszabály, törvény (kódex), illetve e jogforrások több vagy kevesebb kapcsolódó rendelkezése biztosította, illetve biztosítja a jövőben is. Ezek részletszabályai és általában is összhangjuk a Pp.-vel rendkívüli fontosságúak a polgári pereknek az eljárási igazságosság szellemében történő lefolytatása, illetve a perek ésszerű időben történő befejezése szempontjából. Példaként említhető a végrehajtási eljárás, az elektronikus kapcsolattartás, vagy éppen a

költségkedvezmények szabályozása. Pozitív tendencia, hogy a vizsgált időszakban, számos, korábban alacsonyabb szintű jogszabályban szabályozott kérdést immár törvényben rögzített a jogalkotó.[4]

III. A Régi Pp. módosításainak általános jellegzetességei

A tárgyi időszakban végig a Régi Pp. volt hatályban (2017. december 31-ig). Az Európai Unió normáihoz való igazítás, az AB döntéseinek megfelelő módosítások (pl. a beavatkozás, vagy az előzetes döntéshozatal tekintetében) és további, –„kívülről”– nem generált törvényi változások is jellemezték ezt az időszakot. A vizsgált periódusra a Régi Pp.-nek az 1990-es évek elejét követő, nagy átalakítási munkálatai már befejeződtek – ha úgy tetszik –, a „rendszerátalakítás” megvalósult az eljárásjogban is. Ebből következően 2010-től a Régi Pp.-t érintő jogalkotási folyamat, illetve a többszöri módosítások kevésbé koncepcionálisak, inkább a jogszabályok szokásos „korszerűsítésének” tekinthetőek és alapvetően a „finomhangolás” kifejezéssel jellemezhetőek.

A jogharmonizáció, az Európai Unió folyamatos másodlagos jogalkotási tevékenysége számos belföldi eljárási szabály módosítását is indukálta és – elsősorban az ágazati kérdések területén – részben a Régi Pp. módosítására került sor, részben a Régi Pp.-t kiegészítő, külön jogszabályokban rögzített eljárási szabályok épültek be a jogrendszerbe.[5]

Az Alaptörvény hatályba lépésével az alapjogi gondolkodás[6] egyre erősebbé válása szinte minden jogágat érintett, de közülük is kiemelkedik a polgári eljárásjog. Ezen túlmenően, a polgári jog változásai okán,[7] a Régi Pp. kisebb módosításai mellett, szükségessé vált új különleges perek szabályrendszerének megalkotása is.

A jogszabályszerkesztés technikáját tekintve a vizsgált időszakban még voltak a Régi Pp. egy-egy kisebb részterületét módosító, címükben is a Pp. módosítására utaló önálló jogszabályok, továbbá az egy-egy hatósági eljárást, vagy más területet definiáló önálló jogszabályok (amelyek különleges perként, vagy nemperes eljárásként speciálisan szabályozták az adott törvényhez kapcsolódóan igénybe vehető bírósági utat). Ugyanakkor megjelent, és sajnálatos módon egyre inkább jellemzővé (az időszak végére tipikussá) vált a vegyes típusú (ún. saláta) törvény útján történő módosítás a polgári eljárásjog területén is.

Átfogó, koncepcionális változásnak tekinthetőek a Régi Pp.-nek azok a módosításai, amelyek több meghatározó jelentőségű eljárási jogintézményt is érintenek, és hosszabb távon bebizonyították, hogy – akár kisebb jogalkotói kiigazításokkal – de beilleszthetőek a magyar jogrendszerbe[8]. Az alábbi felsorolásból látható, hogy – a fenti pontban megjelölt okokból – az ilyen jellegű módosítások kisebbségben voltak.

1. A legjelentősebb, átfogónak tekinthető koncepcionális változásnak az elektronikus eljárás fokozatos bevezetését tekinthetjük.[9] Ennek megítélése környezetvédelmi, gazdaságossági, perökönómiai szempontból feltétlenül pozitív. Technikai zökkenők ugyan voltak a folyamatban, leginkább a bírósági szervezetrendszer átállítása, a leírók, bírák melletti jegyzők, a kezelő irodák dolgozóinak kiképzése, a folyamatok rutin-szerűvé válásához vezető út hosszúsága, a szoftver és hardver tekintetében, de ezeken viszonylag jó eredménnyel sikerült úrrá lenni. Engedtessek meg azonban egy szubjektív megjegyzés arra vonatkozóan, hogy az elektronikus cégeljárásra való átállás tapasztalatait talán jobban fel lehetett volna használni, és felvetődik a kérdés, hogy az ott bevált rendszer miért nem bizonyult alkalmasnak arra, hogy a peres eljárásokban – szükséges korrekciókkal – is bevezetésre kerüljön[10]. Jellemző mozzanata volt ennek a folyamatnak, hogy többször is el kellett halasztani a hatálybalépés időpontját, illetve az átmeneti időszak választási lehetőséget is biztosított[11].

Az elektronikus előterjesztés kizárólagossága a „határterületeken”, így a fizetési meghagyásos eljárást követő peres eljárás tekintetében is, helyet követelt magának. A Régi Pp. 315.§ (3) bekezdés b) pontja akként rendelkezett, hogy a XXVI. Fejezet szerinti vállalkozások egymás közötti pereiben, ha a keresetlevelet – az elutasító vagy megszüntető végzés jogerőre emelkedését követő harminc napon belül – a jogosult a bírósághoz külön jogszabályban meghatározott formanyomtatványon, elektronikusan előterjeszti, a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem beadásának, illetve a meghagyás kötelezett részére történő kézbesítésének joghatályai fennmaradnak.[12]

Fontos technikai szabályokat vezetett be a régi Pp. 394/M. §-a[13]. E szerint a keresetlevelet, a beadványt, valamint az okirati bizonyítékot a kézbesítési rendszer által befogadható méretben kell benyújtani. A befogadható méretre vonatkozó adatok közzétételét az Országos Bírósági Hivatal feladatává tette. Ha a keresetlevél, a beadvány vagy az okirat, illetve ezek együttes mérete a kézbesítési rendszer által befogadható méretet meghaladta, a beadványt

több, a kézbesítési rendszer által befogadható méretű részletben kellett benyújtani. Az egyes részletekhez tartozó űrlapokon meg kellett jelölni, hogy a beadvány összesen hány részletből áll, továbbá az adott részlet sorszámát. Ugyanakkor a jogalkotó később hatályon kívül helyezte e szakasz (3) bekezdését, amely szerint a keresetlevél vagy a beadvány valamennyi részletének feltöltése esetén az utolsó részlethez kapott befogadás-visszaigazolásban megjelölt időpontban kellett a keresetlevelet vagy a beadványt a bírósághoz megérkezettnek tekinteni.[14] Az elektronikus kapcsolattartás technikai szabályai később kiegészültek az OBH szerepét is részletesen szabályozó rendelkezésekkel, illetve az átvétel hiányában fellépő kézbesítetlenség jogkövetkezményeivel. Így egyértelművé vált, hogy az elektronikus úton kapcsolatot tartó az iratot az iratra mutató internetes hivatkozás megnyitásával vehette át. Az internetes hivatkozás megnyitásával elektronikus tértivevény jött létre, amely igazolta, hogy az iratot átvették. Fontos előírás volt, hogy az internetes hivatkozás megnyitását megelőzően a kézbesítési rendszer útján az elektronikus úton kapcsolatot tartó számára megismerhetővé kellett tenni a bíróság és a felek nevét, az ügy tárgyát, a bírósági irat érkezésének időpontját, és az ügy számát[15]. A kétszeri sikertelen kézbesítés esetre alkalmazott kézbesítési vélelem szabályai átöröklődtek az elektronikus világra is[16].

A Régi Pp. 394/E. § (2) bekezdésének a bíróságok egymás közötti illetve a közigazgatási szervekkel, és más hatóságokkal történő elektronikus kommunikációjára vonatkozó – eredeti – rendelkezése szerint, 2011. június 30. napját követően a bíróság a hivatalos iratait másik bíróság, közigazgatási szerv vagy más hatóság részére kizárólag elektronikus úton kézbesíthette.[17] Ez az időpont azonban többször kitolódott (2012. június 30., 2013. március 31., 2013. augusztus 1., 2014. július 1., 2015. július 1.), mígnem a rendelkezés tényleges alkalmazására csak 2016. január 1-jét követően került sor.[18] A bíróságok egymás közötti és a közigazgatási szervekkel, illetve más hatóságokkal történő elektronikus kapcsolattartására, 2011. január 1. napja és az elektronikus kommunikáció kötelező bevezetése között, az elektronikus út választásának lehetősége adott volt. A folyamatos változást jól érzékelteti az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény és a végrehajtására kiadott kormányrendelet Régi Pp.-beli meghivatkozása a 394/F. §-ban.[19]

2. Még a vizsgált időszakot megelőzően a 2008. évi XXX. törvény (X. Ppn.) kibővítette a kis perértékű ügyekre vonatkozó szabályozást, amit „kisértékű perek” címszó alatt a törvény akkori „ÖTÖDIK RÉSZ”-ében (387. – 394/A. §) helyezett el.[20] Ilyen előzmények után 2011-ben e pertípus ellenpontosítása az új különleges eljárás, amely, mint a Pp. XXVI. fejezete és

egyben új „ÖTÖDIK RÉSZ”-e (386/A. – 386/N. §-ig), az egyes eljárási és az igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi LXXXIX. törvényben látott napvilágot és beiktatása a Régi Pp.-be már a vizsgált időszakra esett[21]. Kengyel Miklós megfogalmazása szerint: A kisértékű perek „tükörképeként” a törvényhozó megalkotta a „nagyértékű perekre”, a kiemelt jelentőségű perekre vonatkozó eljárási szabályokat is.[22]Általános indokolása szerint „a jogalkotó kiemelt jelentőséget tulajdonít a törvényes rend, a köz- és jogbiztonság fenntartásának és erősítésének, valamint a jó és olcsó állam érdekében a hatékony, gyors, az igazság szolgáltatására törekvő jogrendszer felépítésének”.[23]

A kiemelt jelentőségű perekben a „tisztta” tárgyalási elv érvényesült.[24] A bíróságot nem terhelte a 3. § (3) bekezdésébe foglalt tájékoztatási kötelezettség, a 386/J. § szerint ugyanis nem volt köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. Érdekessége volt a szabályozásnak, hogy a tanú kihallgatása során a közép-európai gyakorlattól eltérő, az angol-amerikai perjogból ismert „cross-examination”-rendszer valósult meg. [25]

Álláspontom szerint a kiemelt jelentőségű perek ilyen való szabályozása nem volt kellően megalapozott és olyan diszkriminációt jelentett, amely úgy tett megengedhetetlen különbséget ügy és ügy között, hogy – soronkívüliségre hivatkozva – a felek tisztességes eljáráshoz való jogát korlátozta. Tény, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye alapján, a Strasbourgban székelő Emberi Jogok Európai Bírósága több ízben megfeddte Magyarországot az ésszerű időn túl húzódó perek okán, de az legalábbis kétséges, hogy a tájékoztatási kötelezettség elhagyása vajon segítette-e az ügyek gyorsabb befejezését.

3. Meglepő, vagy inkább átgondolatlan lépés volt az új Alaptörvény „A) cikké”-ből kifolyólag, hogy a Régi Pp. 212. §(2) bekezdését, amelynek alapján – a „rendszerváltást” követő időszakban – a bíróság ítéletét „A Magyar Köztársaság nevében” hozta, a jogalkotó 2011. december 31-vel hatályon kívül helyezte. Miután az Alaptörvény „A) cikke” értelmében Hazánk neve „Magyarország”, e logikusnak tűnő lépés – véleményünk szerint – önmagában üdvözlendő. A problémát inkább abban látjuk – a történeti alkotmány[26] vívmányaira[27] is tekintettel –, hogy ezen előírás helyébe nem került semmi.[28]

4. A Régi Pp. 121/A. §(1) bekezdése kötelezővé tette a felek számára a jogi személy vállalkozások egymás közötti jogvitáiban, hogy a keresetlevél benyújtása előtt kíséreljék meg a jogvita peren kívüli elintézését. Ez mellőzhető volt, ha a felek a közöttük felmerült véleményeltérésről közös jegyzőkönyvet készítettek. Ha a felek jogvitájukat peren kívül nem rendezték, és a felperes keresetet indított, a keresetlevélhez további mellékleteket kellett csatolnia (pl. annak bizonyítására, hogy megkísérelte a jogvita peren kívüli elintézését). A törvény ráadásul e szabályokat rendelte alkalmazni abban az esetben, ha a keresetindításra jogszabály hatvan nappal nem hosszabb határidőt állapított meg, továbbá a Negyedik Részben meghatározott különleges eljárásokban, a fizetési meghagyásos eljárást követő perben vagy külön törvény eltérő rendelkezése hiányában a nemperes eljárásokban, és a kiemelt jelentőségű perekben.[29]
5. A Régi Pp. XXVI/A. Fejezete^[30] 2013-ban egy új pertípussal bővült: a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére alapított perrel.^[31] A Régi Pp. 386/O. §-a, a pertárgy értékétől függetlenül, az ügyek társadalmi, gazdasági jelentőségét figyelembe véve,[32] kiemelt jelentőségű perek alcsoportjaként pozícionálta[33] a tervezési, építési, kivitelezési szerződés teljesítéséből eredő díjkövetelés érvényesítése iránt indított olyan pert, amelyben a felperes az érvényesíteni kívánt jog alapjául a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére hivatkozott. A gombhoz igazított kabát esete forgott fenn: az építésügyi lánc tartozások megakadályozása, mint magasztos cél és egy semmi másra igénybe nem vehető szakértői szervezet. A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv eljárását a – hatáskörtől függően járásbírósnál vagy törvényszéknél – megindítandó per(eljárás) előtt kellett kezdeményezni, a perelkerülés lehetőségét is szem előtt tartva.
6. A 2013. évi Ptk. módosításával összefüggő, címében is jelzett szükségszerűsége túl, kétséget kizáróan társadalmi igénynek való megfelelést jelentett, a 2013. évi CCLII. törvény[34] rendelkezései szerint, több személyállapotú per szabályának megváltoztatása (kikerült pl. a Régi Pp-ből a felperesi és alperesi legitimáció az apasági és a származás megállapítása iránti egyéb perek esetében[35]), illetve egy, azokhoz szorosan kapcsolódó nemperes eljárás (apaság vélelmének megdöntése nemperes eljárásban, XVI/A. Fejezet[36]) bevezetése.
7. Érdekes és tanulságos színpont volt az OBH elnökének ügyáthelyezési jogára vonatkozó szabályok rövid életű tündöklése és bukása. A Pp. 47. §-a (1) bekezdése[37] módosított szövege szerint az Országos Bírósi Hivatal elnöke az illetékes bíróság helyett más, azonos hatáskörű bíróságot jelölhetett ki az ügy vagy a bíróságra adott időszakban érkezett ügyek meghatározott csoportjának elbírálására, ha a bíróság rendkívüli munkaterhe miatt az ügyek

ésszerű időn belül való elbírálása más módon nem volt biztosítható, és a kijelölés nem járt a kijelölt bíróság aránytalan megterhelésével. A magasra hangolt politikai viták keresztüzébe került, az Alkotmánybíróságot és a Velencei Bizottságot is megjárta – az OBH létezésénél egyébként régebbi múltra visszatekintő[38] – jogintézményt, illetve az azt szabályozó törvényi rendelkezést végül a jogalkotó hatályon kívül helyezte.[39]

8. A 2015. évi XI. törvényúj fejezettel egészítette ki a Régi Pp-t.: a XXI/A. fejezet a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog érvényesítése iránt indított per sajátos szabályait tartalmazta. Ezek a perek törvényszéki hatáskörbe kerültek. Az új, különleges eljárási szabályok egyértelműen a sajtó-helyreigazítási eljárás mintáját követték.[40] A létrehozás célja: a felróhatóságtól független és viszonylag gyorsan bizonyítható tényeken alapuló szankciók legyenek alkalmazhatóak ebben a speciális eljárásban. Az új pertípus lényegét az képezte, hogy akiről engedélye nélkül képmás vagy hangfelvétel készül, illetve akiről – akár engedéllyel készített – képmás vagy hangfelvétel engedély nélkül kerül felhasználásra, az a készítőhöz, illetve felhasználóhoz kérelmet terjeszthet elő a jogséremlme orvoslására. A kérelem – kérelmező által megszabott – határidőben való teljesítésének elmulasztása esetén pedig e személy jogai védelme érdekében pert indíthatott, amelyet a bíróság soron kívül, rövid határidőkkel volt köteles lefolytatni.[41]
9. Újnak tekinthető a jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozatának megváltoztatása iránti per, amely a Régi Pp. XX/A. Fejezeteként^[42] került a törvénybe. A 341/B. § akként rendelkezett, hogy az ilyen típusú perekben az I-XIV. Fejezet rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.[43]

Változtak még (szintén a teljesség igénye nélkül): a kötelező jogi képviselő, a hirdetményi kézbesítés, az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése, a Kúria eljárásának kezdeményezése önkormányzati rendelet felülvizsgálata iránt, a Kormánytisztviselői Döntőbizottság (Közszolgálati Döntőbizottság[44]) határozatának felülvizsgálata iránti per, a pertárgy-értéktől függő hatásköri előírások, a felülvizsgálati kérelem, az elektronikus okirat és a magánokirat szabályai.[45]

1. Az új Pp. – koncepció, alapelvi (és más) kérdések.

A magyar perjog történetében nem előzmény nélküli az olyan időszak, amikor a „szakma” kodifikációra készül. Közismert a XIX. század utolsó harmadában Emmer Kornél és Plósz Sándor ez irányú tudományos igényű munkássága. A Kiegyezés utáni években mind a jogalkotói, mind a jogalkalmazói oldal tudta, hogy a sebtében megalkotott polgári törvénykezési rendtartás (1868. évi LIV. tc.) ideiglenes, de ez nem jelentette azt, hogy nem

szántak időt egy hosszú távra szóló, modern kódex megalkotására. Végül a jogalkotó – több mint két évtizedes előkészítő munkát követően – a német és osztrák hatásokat[46] magán viselő tervezetet részesítette előnyben. A jogalkotó az új szabályok készségi szintű elsajátítására – egyszeri hosszabbítással – közel négy évet biztosított.

Mindezt miért is idézzük fel?

A találgatásoknak elejét veendő nyilvánvalóan azzal a céllal, hogy előrebozsássuk: az az idő, amit a jogalkotó az (új) Pp. megalkotására és hatálybaléptetésére szánt – a történelmi példából is okulva – kevésnek tűnik. Pedig e saga kezdete is biztató volt. Az új polgári perrendtartási törvény megalkotásáról a Kormány az 1267/2013. (V. 17.) Korm. határozatában (a továbbiakban: Kormányhatározat) döntött. E Kormányhatározat szerint „*a felülvizsgálat közvetlen célja egy korszerű, a nemzetközi gyakorlatnak és elvárásoknak is megfelelő polgári perjogi törvénykönyv megalkotása, amely biztosítja az anyagi jogok hatékony érvényesítését. Cél továbbá, hogy az új polgári perrendtartás a jogtudomány és a joggyakorlat eredményeire támaszkodva áttekinthetően, koherensen, a technika vívmányaira is figyelemmel szabályozza a perjogi viszonyokat, megkönnyítve ezzel a jogkereső állampolgárok és a szakmai közönség helyzetét.*”[47] Az új kódex előkészítéséért felelősként az „igazságügyért felelős miniszter” került megjelölésre.

Németh János koncepciója alapján és vezetésével (Polgári Perjogi Kodifikációs Főbizottság, 14 munkabizottsággal), konszenzust kereső szellemben, rendkívüli széles összefogással, a jogásztársadalom minden rétegét reprezentáló társadalmi bázissal indult el az új Pp. koncepcióját megvalósítani kívánó tudományos alapvetést célzó munka (a Kormányhatározat Polgári Perjogi Kodifikációs Szerkesztőbizottságot is felállított). A jogász társadalom lelkesen, és nagyon pozitívan állt a kodifikáció kérdéséhez, tanulmányok tucatjai készültek és kiadványok jelentek meg e témához kapcsolódóan.

Az előkészítő munka finisében, Wopera Zsuzsa, miniszteri biztos 2014. szeptemberi kinevezését követően az események felgyorsultak és – bár a hivatalos közreműködői kör részben megváltozott, illetve a társadalmi nyilvánosság lehetőségei jelentősen leszűkültek –, az elkészült új polgári perrendtartás koncepcióját[48] (a továbbiakban: Koncepció) a Kormány 2015. január 14-én elfogadta.[49] A Koncepció a Kodifikációs Szerkesztőbizottság – időközben elkészült – Javaslatáról (Javaslat I.) akként nyilatkozott, hogy az „*kiemelkedően magas színvonalon veszi számba a polgári perjogi kodifikáció lehetséges irányait, a nemzetközi irányokat, a hazai eljárásjog megújításra érdemes hagyományait, a hatályos eljárási törvény reformra szoruló és megőrzendő intézményeit.*”[50] E Koncepció tehát világosan fogalmazott a lehetséges irányokat és Kodifikációs Szerkesztőbizottság Javaslatára

helyét és szerepét illetően. Kétségtelen tény, hogy a Polgári Perjogi Kodifikációs Szerkesztőbizottságnak – a Kormányhatározat szerint – volt felhatalmazása a „Főbizottság állásfoglalásán és a munka-, valamint témabizottságok javaslatain alapuló koncepciónak megfelelő normaszövegkodifikációja”-ra[51]. Az is tény, hogy a végleges törvényjavaslat – melynek általános vitája 2016 szeptemberében kezdődött az Országgyűlésben – az ún. Szakértői Javaslat (Javaslat II.)-ot nem mindenben tükrözte, de erre a Koncepció már nem is tett ígéretet.

A Plósz-féle polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. tc. bázisán létrehozott – a szocializmus idején a Régi Pp.-be, mint meghatározó kódexbe beiktatott rendszer-idegen szabályok 1990 utáni fokozatos kigyomlálásával –, alapjaiban jól működő perjogi szabályozásban az (új) Pp. nagy ívű és nagymértékű változtatásokat vezetett be. Feltehetően ennek – és a társadalmi vita erre az időszakra választott, kevésbé hatékony formáinak[52] is – köszönhető, hogy az új perjogi kódex kodifikálását korábban általánosan támogató jogász-szakmai közvélemény meglehetősen kritikusan fogadta a Pp. számos újítását[53], és a jogászi hivatásrendek – többnyire perbeli pozíciótól függetlenül – aggodalommal tekintenek a Pp. alkalmazása elé, elsődlegesen az alábbi okok miatt:

A Pp. a bíróságokra és az eljárás résztvevőire nézve is szigorú eljárási rendet tartalmaz. Ez önmagában nem lenne baj, de a felekre és a bíróságokra vonatkozó határidők (és részben a kapcsolódó szankció-rendszer) is annyira rigorózusak, hogy a létszám okán, a jelenlegi ügyvédi irodai alkalmazotti gárdával, illetve a bírói és adminisztratív (leírók, stb.) állománnyal – minőségi tartalmi munkát feltételezve – kétséges a betartásuk. Egyes különleges perekben a szabályoknak, a határidőknek az általános szabályokhoz képest további szigorítása (pl. munkaügyi perek), a korábbival azonos számú humán erőforrással szintén megoldhatatlan helyzetbe hozhatja a bíróságokat a jogkövetés szempontjából. Komoly kritikát, illetve aggodalmat váltott ki szakmai körökben a Pp. szakértőkről, a szakértői bizonyítás szabályairól szóló XXI. Fejezete, amely több ponton felveti a kollízió gyanúját az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvénnyel, illetve nem biztosít megfelelő lehetőséget a különféle szakértők párhuzamos, vagy egymást kiegészítő, továbbá a korábbi szakvéleményt megkérdőjelező igénybevételére.

A Pp. – véleményünk szerint – a korábbi perjogi szabályokkal szemben, több, lényeges ponton (pl. perfelvétel) a túlszabályozottság látszatát kelti. És akkor még nem is említettük, hogy a perbeli eljárási jogviszonyok tipikus tárgyát képező anyagi jogviszonyok rendkívül széles skálája és változékonysága miatt a perjogi szabályoknak nemcsak átfogóaknak, de rugalmasaknak kell lenniük, amely lehetővé teszi az előre nem látható élethelyzeteknek a

tisztességes eljárás elvének megfelelő polgári perbeli kezelését. Sajnos ez a rugalmasság nem jellemző általánosságban a Pp.-re. Példaként említhető a keresethalmazat, a keresetmódosítás, a viszontkereset módosítása, vagy a beszámítási kifogás előterjesztésének szabályozása stb.

Aggodalomra adhat okot továbbá a szóbeliség visszaszorítása. Szakmai körökben nagy vitát váltott ki a perkoncentrációt szolgáló ún. anyagi pervezetés is.

Koncepcionális kérdés, hogy – egy túlszabályozott Pp.-re való reakcióként – a nagy pertárgyértékű ügyek választottbíróság elé terelésének valós veszélye fennáll-e vagy sem? Ha a válasz: igen, akkor ez nem csak illeték-bevétel kiesést jelent (bár az sem elhanyagolható), de – álláspontunk szerint – ennél sokkal nagyobb problémát okozhat, hogy gazdasági szempontból is fontos jogviták kikerülnek az állami igazságszolgáltatás hatásköréből. Ennek könnyen belátható következménye lesz, hogy jogegységi döntések útján sem lehet a joggyakorlatot egységesíteni. A választottbírósági eljárás tipikusan zárt tárgyalásokon folyik, az ítélet közzétételre nem kerül, és a választottbírósági ítélet semmissé nyilvánítása iránti perek megindítására pedig – a (korábban is) rendkívül szigorú szabályok miatt – csak ritkán kerülhet sor. A jogalkotó számára így esetlegessé válik az a visszajelzési lehetőség, amely a tipikusan a nyilvános tárgyalásokból és az anonimizáltan közzétett határozatokból ered.

Kérdés, hogy mi állhat a háttérben annak, hogy a Pp. elfogadását követően olyan perfajta kodifikálására is sor került, amely perek szabályait a Régi Pp. tartalmazta. Ilyen a váltójogi szabályokról^[54] szóló 2017. évi CLXXXV. törvény ötödik része. Ez a törvény szintén a Pp.-vel egyidejűleg, 2018. január 1. napján lépett hatályba.

Meglehetősen furcsa és – jó esetben csak – az érthetetlen sietség számlájára írható, hogy az Országgyűlés által már elfogadott, 2016. december 2-án kihirdetett Pp.-t, még a hatályba lépése előtt módosították [az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények és egyéb igazságügyi tárgyú törvények módosításáról^[55] szóló 2017. évi CXXXVI. (saláta) törvény].

Végezetül: miután a Pp. teljessége nem lehet vizsgálatunk tárgya, az új törvény és az abban szabályozott „alapelvek” viszonyát emelnénk ki, abból kiindulva, hogy mind gyakorlati, mind elméleti szempontból fontos következtetések vonhatóak le szabályozásukból vagy éppen annak hiányából. A modern európai kódexek, illetve közülük elsősorban az eljárásjogi kódexek, nem feltétlenül tartalmaznak alapelvi fejezetet. E jogrendszerekben az alapelvek helye inkább az alkotmányban (alaptörvényben), nemzetközi szerződésekben van, illetve

azok tartalma a legfőbb bírósági fórum, illetve az adott államban esetleg létező alkotmánybíróság esetjoga által is formálódik. Európán belül az irányadó nemzetközi jogi fórumok dokumentumai is figyelmet érdemelnek. Véleményünk szerint az alapelvek – és a Pp. esetében immár a preambulum is – lakmuszpapírként mutatják meg, hogy a részletszabályoktól mit várhat a jogkereső közönség.

A Pp. preambulumaának ünnepélyes megfogalmazása mögé bújtatott tartalom izgalmas alapvetési kérdést vet fel és elgondolkodtató abban az értelemben, hogy a polgári perrendtartással a jogalkotó vajon tényleg nem az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti jogvédelmet kívánja biztosítani, hanem az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés a) pontját kívánja végrehajtani, mely szerint „[a] bíróság dönt [...] magánjogi jogvitában és törvényben meghatározott egyéb ügyben [...]”? Ezzel egyrészt az a probléma – miként azt Éless Tamás korábban találóan kifejtette –, hogy az Alaptörvény 25. cikke törvénykezési szervezeti és nem törvénykezési eljárási szabály.[56] Megkérdőjelezhető másrészt a Pp.-nek a saját rendeltetéséről vallott felfogása azért is, mivel a jogvédelem biztosítása mellett a felelősség is kimaradt belőle. A vezérelvként megjelölt „közjónak és józan észnek megfelelő jogalkalmazás” pedig még preambulumnak is vitatható és megfoghatatlan. A Nemzeti Hitvallás szerint a jogrendünk alapját képező Alaptörvény 28. cikkében egyértelműen előírja: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor[57] azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak,” Tehát az Alaptörvény nem a jogalkalmazástól várja el, hogy a közjónak és a józan észnek megfelelően, hanem (saját magától és) az adott jogszabálytól, illetve annak céljától. Az alaptörvényi bázis és a hatályos törvény célja-rendeltetése megfogalmazásában tapasztalható hiátus – álláspontunk szerint – veszélyeztetheti a jogalkalmazói jogértelmezés sikerét és egységét.

A Pp. 1. §-a, amely (alcímben is megerősítve) a törvény hatályáról szól, (2) bekezdésében, már a polgári peres eljárásra sajátosan jellemző „kérelemre történő eljárás elvét” fogalmazza meg. A 2.§-ban szabályozott „rendelkezési elv” sommás megfogalmazása pedig nem vesz tudomást arról, hogy a perbe vitt jogokkal csak addig rendelkeznek a felek szabadon, ameddig pl. a magánjog szerint a rendelkezéshez joguk van. Ezt a perjog nem terjesztheti ki. Helyesen mondva: a perbeli eljárási jogaikkal rendelkeznek szabadon a felek és egyéb résztvevők.

A perkoncentráció „elve” nem tekinthető alapelvnek, inkább egy elvárás az egész eljárásra vonatkoztatva. A 4. § (2) és (3) bekezdésében szabályozott tárgyalási elv és az „igazmondási

kötelezettség” még helyén való lehet egy alapelvi katalógusban, de a (4) bekezdés a fogalmi tisztázatlanság és a szigorú jogkövetkezmények okán, már nem feleltethető meg az alapelvi kritériumoknak. A jóhiszeműség elvének szabályozása is felemásra sikerült, leginkább azért, mert a definiálás itt is elmaradt. A sorban utolsó „bíróság közrehatási tevékenysége” pedig a perkoncentrációt immár harmadszor említve az „alapelvek” között, lényegében nem jelent mást, mint azt, hogy a bíróság eljárása során a Pp.-t alkalmazza.

Néhány – nem feltétlenül polgári perjog-specifikus – alapelv egy-egy főbb jellemzője a Pp. későbbi rendelkezései között elrejtve fellelhető (pl. a tényállás szabad megállapításának elve, a bizonyítás eredményének mérlegelése), de ez még inkább megkérdőjelezi ezen alapelvi alfejezet ilyen formában és tartalommal való létjogosultságát.

1. Következtetések

Az Alaptörvény megalkotását követő időszak nyilvánvalóan sok kérdést vetett fel mind a jogalkotók, mind a jogalkalmazók számára, és akkor az Alkotmánybíróság számos – természetesen még csak a Régi Pp.-t érintő –, határozatairól nem is szóltunk. Megállapítható, hogy a jogalkotó szervek a Pp. kodifikációt megelőzően is jelentős figyelmet fordítottak a Régi Pp. és a kapcsolódó jogterületek korszerűsítésére. Az ebben az időszakban megalkotott Pp. (és más eljárásjogi szabályok) is ennek a figyelemnek a folyamatosságát támasztják alá, jelezve, hogy jogrendszerünk olyan meghatározó ágáról van szó, amely szélesebb társadalmi összefüggésben mindennapi életünknek is fontos és megkerülhetetlen része.

Az új Pp.-től lehet idegenkedni, lehet azt bírálni minden létező fórumon. Lehet akár rajongani is érte vagy kényelmesen hátradőlni, mondván „*Be van fejezve a nagy mű, igen. A gép forog, az alkotó pihen.*” Attól tartok azonban, hogy ezúttal az alkotóra nem várnak pihentető évek..., de ez már egy másik történet. Egy dolog pedig biztos: a Pp. XXI. századi kodifikálásával mindenképpen új korszak kezdődött a magyar polgári perjog történetében.

[1]Jelentőségénél fogva megemlítjük a családi csőd intézményének bevezetését. [a természetes személyek adósságrendezéséről szóló 2015. évi CV. törvény, ld. még: az igazságügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos egyes feladat- és hatáskörökről szóló 362/2016. (XI. 29.) Korm. rendeletet]

[2] Kihirdetve: 2017. III. 1.

[3]1/2017. (I. 17.) AB határozat az Országgyűlés 2016. december 6-i ülésnapján elfogadott, a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény 7. § (4) bekezdése, valamint a 12. § (2) bekezdése a) és c) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapításáról

[4] – az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló – többször módosított – 2015. évi CCXXII. törvény (Kihirdetve: 2015. XII. 23.),

– a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény (Kihirdetve: 2017. IV. 11.),

– a bírósági peres és nemperes eljárásokra adott általános meghatalmazások közhiteles nyilvántartásáról szóló 2017. évi XLIII. törvény (Kihirdetve: 2017. V. 25.),

– a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (Kihirdetve: 2017. X. 12.),

– a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény (Kihirdetve: 2017. X. 26.),

– a jogi segítségnyújtás keretében nyújtott szolgáltatások engedélyezése, folyósítása és visszatérítése iránti eljárások részletes szabályairól szóló 421/2017. (XII. 19.) Korm. rendelet (Kihirdetve: 2017. XII. 19.)

[5] Ld. pl. 2015. évi CXLIII. törvény a közbeszerzésekről. Utóbbiról ld. ARATÓ Balázs: *A közbeszerzési jogorvoslat története a rendszerváltozástól*, Jogelméleti szemle, 2015/3. sz., 2-20. o.

[6] Ld. CSERVÁK Csaba: *Az alapjogok (és az Alaptörvény) érvényesüléséről, alkalmazhatóságáról*, Jogelméleti szemle, 2017/3. sz., 15-25. o.

[7] Vö.: az egyes törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCLII. törvény.

[8] A mediáció körül még tartanak a viták, azt a jelen tanulmány nem is kívánja érinteni. [Suri Noémi: *Új alternatíva? Bírósági mediáció beilleszthetősége a magyar polgári eljárásjog rendszerébe*. Magyar Jog, 2013. (60. évf.) 5. sz. 298-304. old.]

^[9] Ld. pl. a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, valamint az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény módosításáról szóló 2016. évi XL. törvény, (Kihirdetve: 2016. május 20.).

[10] Azt már csak halkán mondom, hogy a fizetési meghagyásos eljárásokban alkalmazandó e-eljárás is különböző rendszert jelent. Miért is?

[11] Így pl. a Régi Pp. 394/B.§ (1) bekezdése szerint a 2013. január 1. napját követően indult polgári perben – és ha törvény más polgári eljárás vonatkozásában előírta, ezen eljárásokban is – 2013. január 1. és 2015. június 30. napja között az elektronikus benyújtás szabályait alkalmazni kellett. Ugyanakkor a fél, illetve képviselője a törvényszék elsőfokú hatáskörébe tartozó ügyben beadványát és mellékletét választása szerint elektronikus úton is benyújthatta, és ezzel vállalta teljes eljárásra az elektronikus kapcsolattartást. E mellett személyek egy csoportja ún. a „saját személyében elektronikus útra nem köteles fél” (így pl. a jogi képviselő nélkül eljáró természetes személy felek) számára a választhatóság fennmaradt.

[12] A Régi Pp. 315. § (3) bekezdés b) pontja a 2009. évi L. törvény 61. § (4) bekezdése alapján 2011. január 1-jén lépett hatályba. Hatályon kívül helyezte a 2010. évi CLXXXIII. tv. 122. § (1) bekezdés a) pontja. Hatálytalan 2011. III. 1.-től.

[13] Beiktatta: 2015. évi CLXXX. törvény 19. §. Hatályos: 2015. XII. 4-től.

[14] A Régi Pp. 394/M. § (3) bekezdését a 2016. évi XL. törvény 15. § e) pontja hatályon kívül helyezte.

[15] A Régi Pp. 394/H. § (7) bekezdése a 2015. évi CLXXX. törvény 23. § h) és k) pontja, a 2016: XL. törvény 14. § e) pontja szerint módosított szöveg.

[16] A Régi Pp. 394/H. § (8) bekezdése a 2016. évi XL. törvény 9. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

[17] A Régi Pp. új, Hatodik Részét és XXVII. fejezetét (394/B. – 394/E. §-t) a 2009. évi LII. törvény 11. §-a iktatta be, egyidejűleg a korábbi Hatodik rész számozását Hetedik Részre, a korábbi XXVII. fejezet számozását XXVIII. fejezetre változtatva. [E szabályt azért szerepeltetjük a felsorolásban, mert egyrészt hatályba lépése és nagyszámú módosításai a vizsgált időszakra esnek, másrészt jellemzően mutat rá az elektronikus kommunikáció bevezetésének nehézségeire.]

[18] A 394/E. § (2) bekezdésében meghatározott, az alkalmazásra vonatkozó végső határidőt a 2015. évi LXXI. törvény 18. § (8) bekezdés g) pontja állapította meg.

[19] A Régi Pp. 394/F. §-t a 2012. évi CXVII. törvény 15. §-a iktatta be. A többször módosított § legutolsó időállapot szerinti hatályos szövege a 2016. évi CXXI. törvény 1. § (3) bekezdésével megállapított szöveg.

[20] Ami az előzményeket illeti, a rendszerváltás utáni harmadik novella, a VII. Ppn. – néhány sikertelen próbálkozás után – hozott áttörést, de az 1997. évi óvatos reform a kis perértékű ügyek fogalmát a perorvoslatokra korlátozta. [Wallacher Lajos: *Perorvoslat kis perértékű ügyekben – a hetedik Pp. novella*. MJ, 1997/11: 650-663. o.] A 2009. január 1-jén hatályba lépő szabályozás célja – a korábbi sommás, illetve járásbírói eljárás mintájára – a kis perértékű ügyek idő- és költségtakarékosabb elintézésének az előmozdítása egy egyszerűsített, gyorsított pertípus bevezetésével. Az előzmények között kell megemlítenünk a 2006. évi LIII. törvényt – amely „a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyekben” hozott hatósági határozatok bírósági felülvizsgálatára az általánostól eltérő szabályokat írt elő –, valamint a gazdálkodó szervezetek (vállalkozások) egymás közötti pereinek külön szabályozására irányuló törekvéseket.

[21] Ezzel egyidejűleg a kisértékű perek a HATODIK RÉSZ-be és a különálló XXVII. fejezetbe kerültek. Beiktatta: 2008. évi XXX. törvény 49. § (1). Számozását módosította: 2011. évi LXXXIX. törvény 24. § (2).

[22] Kengyel Miklós: *Magyar polgári eljárásjog*. Budapest, Osiris Kiadó, 2012. 252.p.

[23] A túlnyomórészt büntetőjogi normákat tartalmazó törvényt az Országgyűlés 2011. július 4-i ülésnapján fogadta el, és 2011. július 13-án lépett hatályba azzal, hogy a rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

[24] Kengyel u.o., 533. p.

[25] Kengyel Miklós: *Magyar polgári eljárásjog*. Osiris Kiadó, 2014. 542.o.

[26] A Történelmi Alkotmányról mint értelmezési háttérről ld. SZALMA József-CSERVÁK Csaba: A történelmi/történelmi alkotmány és értelmezési kérdései az új magyar Alaptörvény fényében, LÉTÜNK, 2017/2. sz. 10-25.

[27] A magyar jogtörténelmi hagyományok szerint a bíróságok, miután az állam

reprezentánsai, az állam vagy az államot megtestesítő-képviselő nevében ítéleztek. Ilyen volt pl. „a király nevében” [1869. évi IV. tc. a birói hatalom gyakorlásáról. 2. § „A birói hatalom Ő Felsége a király nevében gyakoroltatik”.], vagy az I. világháború után, a király nélküli királyságban a „Szent Korona nevében” történő törvénykezés.

[28] A 212. § (2) bekezdését a 2011. évi CLXI. törvény 208. § (3) bekezdés b) pontja hatályon kívül helyezte.

[29] A 121/A. §-t újonnan a 2010. évi CLXXXIII. törvény 106. §-a iktatta be. Hatályos: 2011. III. 1-től. Módosította: 2013. évi CCLII. törvény 85. § (37) bekezdés 13. pont.

[30] 2013. évi XXXIV. törvény 13. § (1). Hatályos: 2013. IX. 1-től.

[31] 2013. évi XXXIV. törvény 13. § (1). Hatályos: 2013. IX. 1-től.

[32] Hasonló megoldással találkoztunk a kormányzati ellenőrzési szerv által kezdeményezett per esetében is [Pp. 386/A. § (1) bek. c) pont].

[33] Dr. Wopera Zsuzsa: *Kommentár a polgári perrendtartáshoz – Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez*. Wolters Kluwer Kft. Budapest, 2016. 1157. p.

[34] 2013. évi CCLII. törvény, egyes törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggő módosításáról. Kihirdetve: 2013. XII. 30.

[35] Régi Pp. 295.§ (1)-(2) bekezdései. Hatálytalanok: 2014. I. 1.-től.

[36] Régi Pp. 301/A. – 301/H. §§. Hatályosak: 2014. III. 15.-től. A XVI/A. Fejezetet (301/A. – 301/H. §-t) a 2013: CCLII. törvény 85. § (21) bekezdése iktatta be.

[37] A 2010. évi CLXXXIII. törvény 102. §-ával megállapított, 2011. I. 7-től hatályos, majd a 2011. évi CLXI. törvény 204. § k) pontjával módosított, 2012. I. 1.-től hatályos szöveg.

[38] 2012. december 31-ig a *Legfelsőbb Bíróság az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnökének indítványára jelölhetett ki az illetékes bíróság helyett más, azonos hatáskörű bíróságot*.

[39] Hatályon kívül helyezte: 2013. évi CXXXI. törvény 1. §. Hatálytalan: 2013. VIII. 1-től.

[40] A sajtó-helyreigazítási eljárás szabályai 1973 óta szerepeltek a Régi Pp.-ben, 2011. január 1-jei hatállyal estek át – részben az időközben kialakult bírói gyakorlat, részben pedig a digitális, informatikai fejlődés hatására – átfogó módosításon. Ld. bőv.: Dr. Kiss Tibor: *A sajtó-helyreigazítás gyakorlata az új szabályozási környezetben*, Magyar Jog 2011/11., 651-658. p., valamint Dr. Kovács László: *A jogalkalmazás mindennapi kérdései a sajtó-helyreigazítási perekben*. Magyar Jog 2011/11., 659-670. p.

[41] Rainer Lilla: *A képmás-per, avagy gondolatok egy Pp. módosítás margójára*. Miskolci Jogi Szemle 10. évfolyam (2015) 1. szám 116.p.

[42] Beiktatta: 2013. évi CCLII. törvény 85. § (30) bekezdés. Hatályos: 2014. III. 15-től.

[43] A XX/A. Fejezetet (341/B–341/I. §-t) a 2013. évi CCLII. törvény 85. § (30) bekezdése iktatta be.

[44] A 358/C. §-t a 2012: CXVII. törvény 14. § (1) bekezdése iktatta be, szövege a 2017: CXXXIX. törvény 1. §-a szerint módosított szöveg.

[45] Régi Pp. 271. § (2) bekezdése értelmében nincs helye „felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyekben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a 24. §, valamint 25. § (3) és (4) bekezdése alapján, továbbá a 25. § (3) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke a hárommillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik a sérelemdíj iránt indított perekre, a 23. § (1) bekezdés b) pontjában, valamint a 24. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott ügyekre, valamint azokra az ügyekre, amelyek ingatlan tulajdonára vagy ingatlant terhelő jogra vonatkoznak, vagy ingatlanra vonatkozó jogviszonyból erednek, továbbá valamennyi olyan ügyre, amely megállapításra irányul.”

[Régi Pp. 271. § (2) bekezdése a 2013: LXIX. törvény 8. §-ával megállapított, a 2013: CCLII. törvény 85. § (37) bekezdés 20. pontja szerint módosított szöveg.]

[46] Az 1877-es (liberális) német birodalmi Pp. és az 1895-ös – Franz Klein-féle – osztrák (szociális) Pp. koncepcionálisan eltérő volt, ezért e megjegyzést nem lehet akként értelmezni, hogy e hatás egy és ugyanazon tartalommal és iránnyal érkezett a két markáns német nyelvű jogterületről. A Pp.-hez, mint törvénytervezethez született miniszteri indokolás szerint a javaslat a fentiekén túlmenően épít „a 2008-ban kodifikált és 2011. január 1-jén hatályba lépett svájci szövetségi polgári perrendtartás (schZPO) rendelkezéseire.”

[47][file:///C:/Users/user/AppData/Local/Microsoft/Windows/Temporary%20Internet%20Files/C

ontent.IE5/9NBOS38S/MK_13_078.pdf] 51273. p., Letöltés időpontja: 2018. 02. 28.

[48] „A Koncepció az új polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) főbb szabályozási céljaiként határozta meg a perhatékonyság rendszerszintű megvalósítását, a perelterelést, a felek közötti egyeztetést előmozdító eljárási szabályok kiépítését, az osztott perszerkezet bevezetését, a perkoncentrációt biztosító eljárási szabályok megteremtését, a törvényszéken induló perekben a professzionális pervitel garanciájaként a kötelező jogi képviselő előírását, a csoportper hazai szabályainak megalkotását és az ésszerű elektronizáció szerepének erősítését. Ezekre a szabályozási pillérekre épül fel a Javaslat.” [részlet a törvényjavaslat miniszteri indokolásából]

[49] Az új Polgári perrendtartás koncepciója:

[<http://www.kormany.hu/download/f/ca/30000/20150128%20Az%20C3%BAj%20polg%C3%A1ri%20perrendtart%C3%A1s%20konceptci%C3%B3ja.pdf>] Letöltés időpontja: 2018. 02. 28.

[50] Koncepció 4. p.

[51] U. o.; Ez a dokumentum „Szakértői javaslat az új polgári perrendtartás kodifikációjára” címmel el is készült 2016-ban [továbbiakban: „Szakértői Javaslat (Javaslat II.)”]

[52] Polgári Perjogi Kodifikációs Főbizottság 2016 tavaszán ülésezett utoljára, a munkabizottsági elnököknek pedig egy alkalommal volt lehetősége minisztériumi egyeztetésre a törvényjavaslat szövegét illetően. Az Igazságügyi Minisztérium ugyanakkor az egyetemes jogi karainak véleményét kikérte a törvényjavaslat szövegét illetően.

[53] A szakmai közvélemény még a hatályba lépés előtt várt egy jelentős módosítást, és annak elmaradása után a várakozás nem szűnt meg.

[54] Kihirdetve: 2017. XII. 18.

[55] Kihirdetve: 2017. XI. 10. E jogszabály 95-96.§§-i számos rendelkezését módosították a még hatályba nem lépett Pp.-nek. E módosítások is – miként a Pp. – 2018. január 1. napján léptek hatályba.

[56] Dr. Éless Tamás (ügyvéd, címzetes egyetemi tanár): *A tárgyalás szerkezete, perfelvétel, perhatékonyság*. Felolvasás a 28. Közép-európai Közjegyzői Kollokvium alkalmából [kézirat – a szerzőtől] Balatonfüred, 2016. november 11.

[57] A jogértelmezésről ld. CSERVÁK Csaba: A jogértelmezés – és az alkotmányértelmezés egyes módszerei FORVM Acta Juridica et Politica, 2016/2. sz., 55-73. o., ill. CSERVÁK Csaba: Jog és nyelv kapcsolata, különös tekintettel a bírói jogértelmezésre. Glossa Iuridica. 2014/2. szám, 31-54.